

Henda myndin er frá Magnus Jacobsen, Magnus hjá Villy á Kamarinum. Dollin var abbabeiggi hansara. Á myndini er ikki tilskilað, hvør ið hevur tikið hana. Men tað, at hon hevur verið í ættini øll hesi árini, bendir á, at hetta er mynd, sum Dollin hevur tikið. Myndin er komin fram í 1904. At vist verður til, at hon er tikin "seinasta heyst", passar væl við seinna partin av ferðini hjá Casement og Dollanum í 1903.

í ensku greinini í Brethren Historical Review. Men hetta er eitt ískoyti til tað, sum stendur í bókini um Dollan um trúboðarafelagan Armstrong, leiðaran av missíonsstøðini í Bonginda, har Dollin eisini hevði stöð.

Um Armstrong hevur tikið nakrar myndir í samband við hesa søgu, so er tað hent við endan á ferðini hjá Casement. Spyrjast kann, hví skuldi hann tað, tá ið Dollin hevði kunnað tikið myndir á allari ferðini.

Umframt hetta undrar stöðan hjá Armstrong í øllum hesum málinum.

Her hendi tað løgna, at so leingi sum Dollin framvegis var í Bonginda var einki mark fyri hansara virðis-meting av Dollanum, soleiðis sum greitt var frá í fyrra partinum.

Men eftir avrikið hjá Dollanum í sambandi við Congo-herferðina, roynir Armstrong at fáa Dollan í ringt orð. Hetta var gjørt í fleiri brøvum til Balolo missiónini, har Armstrong legði Dollan undir at

vera sera avgjórðan og óálítandi í sínum útsøgnum. Tað er einki komið fram sum stuðlar hesum sjónarmiði. Tað kann eisini sigast, at einki er komið fram frá hansara tíð í Føroyum, at Dollin ikki kundi samstarva við onnur.

Her kann leggjast afturat tað, sum David Lagergren skrivur, at tað vóru ikki øll, sum tóku undir við sjónarmiðunum hjá Casement (og Dollanum). Ein av teimum var júst Armstrong. Aftaná, at frágreiðingin hjá Casement var komin fram fyrst í 1904 við avdúkingunum av ræðu-leikunum í Congo, bað Armstrong mynd-ugleikarnar um at fáa frá teimum vaktarmann, sum kundi noyða fólkið at arbeiða, tí tey vóru so dovin!

Tann nýggi belgiski varaguver-nørurin í Congo, Costermans, undraði seg um hesa umbøn, tí tað vóru júst vaktarmenninir, sum í Casement frágreiðingin fingi beinleiðis skulðina fyri teir umrøddu ræðuleikarnar.

Tað er eisini ein partur av søguni,

Mola Ekulite og Yuko eru góðar ímyndir av ræðuleikunum í Congo. Sum greitt frá í greinini og váttað av útlenskum søgufrøðingm er alt, sum bendir á, at Dollin tók hesa myndina.

at tá ið ein belgisk frágreiðing kom fram sum váttaði hetta, gjørdist Costermannns so skakaður, at hann beindi fyri sær!

Hetta bendir so ikki á, at Armstrong hevur verið nakar stuðul fyri "sakina".

Søgan váttað av serfrøðingum

Mín niðurstøða í Brethren Historical Review er váttað av útlenskum søgufrøðingum sum víst á í fyrra parti. Ein teirra er áður umrøddi Kevin Grant.

Hann takkar fyri greinina og vátta, at hann var ikki vísur í sínum metingum um upprunan til fyrstu myndirnar av lamløstaðum fólki og í síni giting av, at tað var Armstrong, sum hevði tikið tær. Hann leggur afturat:

I'm persuaded by your argument that, given chronology and location, the source was more probably Danielson. This is most interesting. I appreciate your careful research.

"Eg eri blivin sannførdur av tinum grundgevingum. Havandi í huga tíðarætlanina og umrøddu plássini, er tað meira sannlíkt, at myndirnar eru frá Danielson. Hetta er sera áhugavert og eg virðismeti tína neyvu gransking".

Ein belgiskur søgufrøðingur skrivur:

Thank you so much for sending me your article on Danielsen. The name was unfamiliar to me, but you really succeeded in giving him a proper place in the history of the Congo Free State. His role as a photographer opens new ways in the interpretation of the photos of the cut hands and atrocities.

"Eg takki fyri greinina um Danielson. Eg kendi ikki hetta navnið. Men tað er veruliga eydnast tær at geva honum hansara rætta pláss í søguni hjá Congo. Hansara leiklutur sum myndamaður opnar nýggjar leiðir í útlæggingini av myndunum av kvettum hondum og lamløsting av fólki".

Hetta eru myndirnar, sum heimskendi høvundurin, Mark Twain, nýtti í síni herferð móti Leopold kongi. Tað er nærum vist, at Dollin hevur tikið í minsta lagi nakrar av hesum myndum. Tær eru so líkar í uppseting, at tað kann eins væl vera, at hann hevur tikið allar.

Sémas O Siochain, fremsta keldan um ferðina á Congoánni hjá Casement og Dollanum, skrivur m.a.:

You have brought Danielson to life and shown his importance.

"Tú hevur fingið Dollan til lívs og víst hansara týðning".

Stórt nærri ber ikki til at koma sannleikanum um Dollan.

Hvar eru so myndirnar?

Dollin hevði sínar myndir við sær, tá ið hann á vári 1904 vitjaði í Føroyum. Hann kom aftur til Føroya á heysti 1904, men søgan sigur tá einki um nakar myndir. Tær munnu hava ligið eftir í Bretlandi.

Tá eru tær uttan iva latnar Anti Slavery International í London, sum í dag hevur copyright til hesar myndir. Hetta er ein tann fyrsti mannarættindafelagsskapur í heiminum, stovnaður í 1839.

Á teirra heimasíðu antislavery.org sigur felagsskapurin seg hava verið við í Congoherferðini frá 1904, og gjørdi hann sitt til at fáa enda á ræðustýrinum hjá Leopold kongi. Men Dollin byrjaði longu í 1903, og aftan á hann tóku onnur við.

Næsta stigið er vitja henda stovnin. Tá kann kanska fáast ábending um, hvussu myndirnar samsvara við ta lýsing av teimum, sum var í Tingakrossi í 1904.

Niðurstøða: Dollin eigur part í heimssøguni

Henda søgan er meira útgreinað í bókini Dollin, sum framvegis kann fáast til keyps. Niðurstøðan er í stuttum:

Dollin var næsti maður Casement á søguligu kanningarferðini eftir Congoánni í 1903.

Hann byrjaði í november 1903 ta

fundarrøð, sum førði til stovnanina av Congo Reform Association, hvørs virkseimið fær heiðurin fyri, at Leopold kongur í 1908 mátti geva Congo frá sær sum sína persónligu ogn.

Balolo missiónin var annar av høvuðsstuðlinum hjá hesum felagsskapi. Tað er eingin ivi um, at tað var Dollin, sum fekk sannført missónina at hava eina greiða stöðu í hesum spurningi og tí gjørdi henda felagsskap møguligan.

Tað er sjáldan at nakar einstakur hevur alla æruna av einum avriki. Men tað er eingin ivi um, at Dollin hevði ein avgerandi leiklut í hesi gongd. Tað ger hann søguligan. Og er hetta váttað av fremstu søgufrøðingum á økinum.

Viðvíkjandi hjúnunum Alice og John Harris frá Balolo missiónini kann sigast, at tey gjørdu eitt stórt arbeiði við luttøku í Congo herferðini í fleiri ár bæði í Bretlandi og USA. Men hetta var framhald av tí arbeiði, sum Dollin byrjaði undan teimum.

Men tað var Dollin, sum tók og var tann fyrsti at nýta myndir í sambandi við hesa fundarrøð, og høvdu tær avgerandi týðning fyri at tað gekk sum tað gekk.

Tískil kann sigast, at Dollin skapti søgu í minsta lagi í Congo, Bretlandi, Belgia og USA. Hann er tískil fremsti heimssøguligi persónur Føroyar hava átt.

Aftaná, at Dollin hevur fingið umrøddu viðurkenning úti í heimi, kundi tað kanska verið uppá sitt pláss, at hann eisini fekk somu viðurkenning í sínum heimbyi og heimlandi!

olijacobsen@olivant.fo

